

תחנת הסגר (קרנטינה) חוות מתתיהו – קוד מחקר 2269

שם התכנית: אינטרודוקציה של זנים חדשים

דוח סופי למועצת הצמחים 2015

חוקר אחראי: מרים זילברשטיין

רקע ותיאור הבעיה

ענפי הפירות צרכים אספקה של זנים חדשים באופן מתמיד, על מנת לענות לדרישות השוק, וכן על מנת למנוע לחץ של יבוא פירות לארץ, מזנים שאינם גדלים בארץ. תהליך יבוא זן חדש לארץ ובחינתו במדדים מסחריים הינו ארוך מאוד ונמשך כ- 10-15 שנה. על מנת לקצר את התהליך הוקמה תחנת הסגר (קרנטינה) בחוות מתתיהו, המקבילה לקרנטינה הקיימת בשירותים להגה"צ ולביקורת. הזנים החדשים המובאים לארץ נכנסים לתקופת בדיקות לניקיון מוירוסים וממחלות, בתחנת ההסגר בשירותים להגה"צ ולביקורת ובמקביל, מכינים שתילים למבחן בחוות הניסיונות, מאותם הזנים, ושומרים אותם בקרנטינה שבחוות מתתיהו. עם שחרור הזן ע"י השירותים להגה"צ, ניתן להוציא את השתילים שהוכנו בקרנטינה במתתיהו, לנטיעה בשטח בחלקות מבחן. דרך זו מקצרת את תהליך הבחינה בשנתיים עד 3 שנים.

מועד התחלת ומועד סיום התכנית: 2006 ואילך – פעילות קבועה ללא מועד סיום.

שיטות העבודה

בחוות מתתיהו נבנה מבנה קרנטינה בשטח של דונם, ובפיקוח האגף להגנת הצומח, כנות וזנים חדשים, המיובאים לארץ, מובאים לקרנטינה לאחר שעברו בדיקה ראשונית, בקרנטינה מתחילים לגדל אותם, ובחלק מהמקרים גם נעשה תהליך ריבוי, ובמקביל, השירותים להגנת הצומח ממשיכים בבחינת החומר הצמחי.

חומר שנמצא נקי מוירוס וממחלות, משוחרר ויוצא לבחינה בחלקות המבחן; חומר שנמצא נגוע, מושמד.

חלק מהשתילים משמשים לחידוש מלאי עצי האם בבית הגרעין שבית דגן.

בשנת 2011 יובאו לארץ מספר רב של זנים מהגידולים: תפוח, דובדבן, משמש, אפרסק/נקטרינה, אגס ושזיף.

בשנים 2012-2014 יצאו חלק מהזנים לנטיעה בחלקות המבחן, וזנים אחרים שעדיין לא שוחררו, נמצאים בקרנטינה וממתינים לשיחרור.

בשנת 2015 הוכנו מאות שתילים לניסיונות בכנות חדשות (ניסיונות של נבות גלפז ושרוליק דורון ושמעון אנטמן) ובזנים חדשים. מספר כנות וזנים פטנטים שוחררו הועברו לשתלנים (כנת תפוח Pi80, כנת אגס OHF87, וארבעה זני אפרסק ונקטרינה). כמו כן מכינים שתילים לחידוש עצי האם (גלעיניים) בבית היסוד בחוות החולה ולשתילים בבית הגרעין בבית דגן.

המבנה נמצא בתפוסה של מעל 100% משטחו.

מבחינת תחזוקה – נעשו תיקונים בקירות המבנה, במעטפת הפוליאאתילן השחור, כדי לשפר את ההצללה ולמנוע חדירת אבק והקטנת סכנת האקריות. כמו כן הוצאו שתילים רבים שלא היה בהם צורך, ונפרסו משטחי אסכורית נוספים, ושודרגה מערכת ההשקיה. רשת הכיסוי של המבנה

מלאה בחורים ובשנה האחרונה תוקנו החורים. לקראת אביב 2016 יש להתארגן להחלפת הרשת כולה.

המלצות להמשך

פעילות הקרנטינה תורמת לקיצור משך הזמן מהבאת זן חדש לארץ ועד לבחינת הפרי בחלקות הבחינה. חשוב להמשיך בפעילות זו. הפעילות מאפשרת יצירת מספר קטן של שתילים מזנים שונים, מאחר שלשתלנים המסחריים אין עניין להכין כמויות קטנות של שתילים, וכן אין למערכת עניין להפיץ זנים חדשים ללא פיקוח.

הניהול התפעולי והמקצועי של נילי מאפשר לתת שירות גם לגידולים אחרים, כמו: בננות, פיסטוק ואחרים.

בטבלאות 1, 2 מפורטים המינים והזנים הנמצאים בקרנטינה במתניהו.

טבלה 1: רשימת המינים והזנים הנמצאים בקרנטינה

מין	זנים (מספר סידורי)	כמות שתילים
משמש	2,297, 2,302, על כנת מריאנה 2,327, 2,324, על כנת קלבי	2 20
נקטרינה ואפרסק	2,321, 2,334, 2,317, 2,320, 2,319, 2,322 - על כנת 677	90
דובדבן	2,507, 2,518, 2,324, 2,305, 2,304 - על כנת פונטלב מיני רויאל, סוויט הרט, סן-ברסט, קריסטולנה, סמבה, על כנת מהלב	28 40
תפוח	2,513, 2,512, 2,520, 2,504, 2,501, 2,505, 2,506, 2,522, 2,503, 2,512, 2,502, 2,520, 2,514 - על כנת 106 2,502, 2,519, 1,581, 2,520, 2,502, 2,523, 2,522, קריספ פינק, נגפו, 2,501, 2,503, על כנת מאלוס	20 50
כנות להרכבות לניסיונות	פונטלב מאלוס גיספי	20 8 30
ערוגות כנות VF לריבוי	,PAJAM 2,OHF 97,(EMLA) 9M, 25M, 111MM, 109MM ,MM 106, פונטלב, גיספי, 9M,(NAKB T337), MAXMA 60, M26, MAXMA 14	ערוגות

טבלה 2 : רשימת המינים והזנים הנמצאים בחדר הסגר כפול בקרנטינה (לא שוחררו) (2014)

מין	זנים (מספר סידורי)	כמות שתילים
תפוח	2,602, 2,603, 2,593, 2,594, 2,595, 2,596, 2,604, 2,599, 2,598, על כנת 106 2,598, 2,604, 2,603, 2,602, 2,599, 2,507, על כנת מאלוס	155 40
משמש	2,302, 2,330, 2,301, 2,329, 2,327, 2,299, 2,328, 2,297, 2,330, על כנת משמש 2,331 על כנת ג'ספי 2299	48 2
אגס	2,521, 2,515, 2,516, 2,587, 2,589, 2,591, 2,592, 2,588, 2,521, על כנת בטוליפוליה	35
שזיף יפני	(33) OWENT, (34) JOHN D, (33) BLECK SPLENDER, על כנת הנסן (8) OWENT, (8) JOHN D, (9) BLECK SPLENDER, על כנת ג'ספי	101 25

בנוסף ישנם שתילי בנות שהובאו לצרכי מחקר, הגיעו כתרביות רקמה והועברו למצע גידול קרקעי.